

la conec fragmentàriament: un adj. *trunzutu* existeix en aquell llenguatge, definit «duro come una pianta, torsolo» [*torsolo* 'steump, stalk, core'], usat a la fi del S. XVI per Vincenzo Belando (de Castelnuovo), gloss. del *Teatro Sic.* d'Angò (Palerm 1961, p. 15): el resultat de -CI-, a diferència de Toscana i la major part d'Itàlia, és *ts* en el Mezzogiorno. No sé si hi tenen res a veure un cogn. *Trunzo* i una «contrada» *Trunzano*, que Rohlf's (*Diz. Top. Cal.*) registra a la prov. de Catanzaro. — ⁴ Deu ser variant o alteració d'*estroncar* un val. *esterroncar* d'un text de 1328: «per l'enderrocament dels dits murs com dels alberchs qui eren contigües a aquells, són enrunats e embargats, e los camins per *esterroncamet* de les dites aygües ---; per la qual cosa són *esterroncats* e destruits, axí que, a penes sens gran peryll no [ne?] pot hom passar» (Jurats de Val., Rubio Vela, *Epist. Val.*, 216.50, 54). Sembla *estroncat* contaminat per *terra* o *esterrassar*, si bé també s'acosta al sentit d'*escorranat*. — ⁵ *Palitroques*, el conte de *Les Palitroques*, era segons Verdaguer l'equivalent rondallístic en el Princ., de *Sa Rondaya des Llitriconcos*, mallorquina, una de les p. p. l'Arxiduc Ll. Salvador, en el seu recull *Rondayas de Mallorca* (L, p. 1895), 1896, Verdaguer (*Prosa Florida*, 72.8). Té aire, aquell, de ser cpt. de *troca* amb *pal*; però la intervenció de *troca* potser fou més aviat per etim. pop.; car és colpidor el paralelisme i singular quasi-igualtat amb el nom mallorquí, que pot venir (vist l'arcaisme que tenen sovint els mots de transmissió folklòrica); la -n- de la forma mallorquina indica que aquí hi ha més aviat TRUNCUS; i la f- com alteració de p- sembla revelar la transmissió d'un mot moçàrab, a través de l'àrab (d'acord amb el manteniment moçàrab de -o), PALU + ET + TRUNCU, tornat plural amb -s final, i per adaptació a la final del mot també introduïda en el primer component.

Tronc (penya), V. *torm* *Tronçar*, *tronçó*, V. *tronc* *Tronço* no consta com a cat. *Troncòdnic*, V. *tronc* *Tronçollat* mal llegit per *tronco-* o *tronto-* *Tronell*, V. *trony* *Tronella*, V. *trunyella* (*trena*) *Tronera*, V. *tronar* *Troneta*, V. *trona* (*tribuna*, *TRIBUT*) *Tronger*, *tronja*, V. *taronja* *Trono*, V. *tron* *Tronquet*, *tronquim*, *tronquista*, V. *tronc* *Trons*, planta: de *tro*, per l'espetic dels seus glòbuls *Trontineja*, sembla err. tip. per *troutineja*, mala grafia de *trotinejar* (TROTAR)

TRONTOLLAR, del mateix origen, no ben aclarit, que el llgd. *trantoullà*, prov. *tranti(tr)aià* 'brandar', oc. mod. i ant. *trantol* o *trantoull* 'gronxador', 'balanceig, agitació', i altres formes dialectals romàniques (com Basilicata *tròndala* 'gronxador', macedo-roms. *trunduire* 'sacsejar, trontollar'): probablement, mots de creació expressiva del tentineig o tantaraneig d'una marxa agitada, amb sorollament i remor. □ 1.ª doc.: cap a l'any 1500.

Que és quan escrivia el piadós poeta mallorquí, Jaume d'Olesa: «Oh Mare de Déu - a qui'l món de-

mana / --- puix Vós advocam - tots los chrestians --- /: impetrau del Fill, - valent capitana, / que vulla exaltar - la Ley chrestiana, / qui va *trontollant* - per desordes grans» (JMBover, *BiEscrBal.* II, 15.31.5): doncs, aquí intr.; i tant en això com en el significat, i àdhuc en el matís figurat o moral, coincident amb l'ús modern més divulgat. També, però, ha pogut ser transitiu (usat o no en participi passiu) i amb un sentit com 'trasbalsat, torbat', com el trobem en una altra dada bastant antiga (aquesta amb la variant *tra-*): «altres tenien lo ventrell desviat, dèbil e *trantollats*», citat pel DAg. del *Llibre de la Pesta*, de Joan Moix de Girona (publ. el 1578); «la tartana que, a tombollons fa cap al Pont, aon baixen los *trantollats* passatjés ---», Moreira (*Folkl. Tort.*, 220).

No fou recollit pels lèxics fins al valencià Carles Ros: «*atrantollar-se*, *trantollar-se*: marcarse, tener turbada la cabeza, estar todo desazonado: por haber caminado en carruajes de movimiento violento y apresurado» (a. 1764, p. 266); d'ell repeteixen «*atrantollar-se*: marearse», Sanelo 148bis, i Lamarca; aquell, però, afegint-hi «*trantoll*: mareo», escrit així en el primer esborrall (18v) i *trantol* en l'*Ensayo*.

Al Princ. els lèxics no el recolliren fins al Belv.: «*trontollar* intr.: traquear, *hinc inde agitare*» i «*trontóll* m., traqueo, *commotio*, *agitatio*». Poc vivaç deu ser el mot a les Illes, puix que el men. FebrCard., que reprèn quasi tota la nomenclatura de Belv., va suprimir-lo, i no fou recollit en cap forma pels mallorquins *DFgra.*, *DAmen.* ni Tarongí; només del subst. recull *AlcM* un testimoni antic: «De valors [lleg. *lavors*] ensà la dita casa ha estat en qüestió e en *trontoy*» a. 1485; i diu *AlcM* que sobreïu a Petra, en una locució adverbial de sentit 'trontollant, de tort en tort': «estava molt malferit, però a la *trontóji* pogué arribar a ca seva», «mira aquell que camina a la *trontoi*»; però és clar que és a tort que ho analitza com un extravagant femení, i que en realitat hauria hagut d'analitzar-lo com a *l'atrantoi*, amb la variant *at-*, la preferida pels valencians.

En el Princ. el mot apareix sovint des del princ. de la Renaix.: «Mes una nit bramaren la mar y'l tro: de trèmol / com fulla en mans del Bòreas, l'Europa *trontollà*; / y despertada, a punta de dia, al terratrèmol, / d'esglay cruixint-li 'ls ossos, no veyà 'l món germà»; «—Titans, quelcom de témer espera ab pot la terra: / quelcom que no podem contar a nostres fills; / apar que avuy la torre de nostre orgull s'atterra, / y sota 'ls peus *trontolla* lo món d'hont som pubills», *Atl.* I, 9b, i III, 4d (ed. 1878, mentre que, en el segon, en l'original de 1877 l'autor havia posat *trampela*). «El tren --- a mesura que s'acostava, la terra *trontollava* sota'ls peus, la màquina s'engrandia ---», Noller (*L'escanyapobres*, II, 16).

Acc. menys material: «va venir un dia que a l'Empordà la filloxera corsecà les vinyes, i les cases pairals més velles varen *trontollar* de soca-rel»; «Tota la processó en marxa vibra com una flama en la fosquedat --- les sacres figures dels misteris *trontollen* amb la rigidesa de les coses inanimades, sota la gràcia de les pal-